

CONTABILITATEA OPERATIUNILOR CU TITLURI

1 Structura titlurilor si a operatiunilor bancare cu titluri

Titlurile care fac obiectul operatiunilor bancare se clasifică după mai multe criterii:

1. După natura titlului avem:

- >• valori mobiliare (actiuni si obligatiuni);
- > titluri de stat (bonuri de tezaur, certificate de trezorerie);
- > titluri de creanță negociabile,
- > titluri de piață interbancare;
- > alte titluri negociabile.

2. După intentia avută în momentul achizitionării, cu privire la durata detinerii:

- > titluri de tranzactie;
- > titluri de plasament;
- > titluri de participare;
- > titluri de investitii;
- > titluri în activități de portofoliu;
- > părți în societăți comerciale legate.

3. După veniturile pe care le generează:

- > titluri cu venit fix;
- > titluri cu venit variabil.

Valorile mobiliare sunt instrumente negociabile, emise sub formă materială sau evidenciate prin înscrieri în cont, care oferă detinătorului lor drepturi patrimoniale asupra emitentului, conform legii si în condițiile specifice de emisiune a acestora.

Valorile mobiliare pot fi actiunile, obligatiunile, precum si instrumentele financiare derivate si orice alte titluri stabilite de Comisia Natională a Valorilor Mobiliare.

Transmiterea lor se realizează la bursa de valori.

Actiunile sunt titluri de valoare purtătoare de venituri variabile sub formă de dividende.

Ele conferă proprietarului calitatea de asociat si următoarele drepturi:

- > dreptul la dividende;
- > dreptul de a participa la operatiunile de capital;
- > dreptul de a lua decizii prin vot;
- > dreptul de a fi informat;

Actiunile sunt negociabile, pot face obiectul unei cotări la bursă si prezintă următoarele caracteristici:

- > valoarea nominală, reprezintă valoarea aportului încorporat în capitalul social;
- > pretul de emisiune reprezintă pretul de vânzare al aciunii pe piață, atunci când se realizează constituirea sau majorarea capitalului;
- > prima de emisiune, se determină ca diferență între pretul de emisiune si valoarea nominală si urmărește să compenseze diferenta dintre valoarea nominală si valoarea reală a actiunii;
- > prima de fuziune, apare în de fuziune si reprezintă diferenta între activul net si valoarea nominală a actiunilor emise în urma absorbtiei unei societăți comerciale;
- > prima de sciziune, apare în operatiunea de sciziune, când, pentru a usura povara noii societăți apărute în ceea ce priveste distribuirea de dividende, se stabileste o valoare a capitalului mai mică decât valoarea de aport;

> prima de conversie a obligatiunilor în actiuni, apare în cazul în care, la conversia obligatiunilor, valoarea acestora este mai mare decât cea a obligatiunilor primite în schimb.

Obligatiunile sunt titluri emise pentru sume purtătoare de venituri fixe sub formă de dobânzi. Ele apar în urma unui credit acordat de detinătorul lor emitentului, în schimbul plății de către acesta din urmă a unei dobânzi.

Emisiunea de obligatiuni reprezintă pentru emitent un mijloc de procurare de capitaluri pe termen lung. Principalele elemente caracteristice ale unei obligatiuni sunt următoarele:

- > valoarea nominală, este valoarea înscrisă pe obligatiune, reprezentând partea din împrumutul obligatar;
- > pretul de emisiune reprezintă suma reală dată cu împrumut emitentului;
- > dobânda, care se calculează la valoarea nominală;
- > amortizarea, reprezintă forma prin care emitentul debitor rambursează împrumutul contractat;
- > prima de emisiune, apare în cazul în care pretul de emisiune este mai mic decât valoarea nominală;
- > prima de rambursare, apare în cazul în care valoarea rambursată este mai mare decât valoarea nominală.

Obligatiunile pot fi:

- > obligatiuni ordinare;
- > obligatiuni cu primă de emisie;
- > obligatiuni cu primă de rambursare;
- > obligatiuni cu primă de emisie și rambursare.

Titlurile de stat, numite și efecte publice, sunt înscrisuri emise de Ministerul Finantelor Publice în scopul acoperirii cheltuielilor bugetare.

Proprietatea asupra titlurilor de stat se înregistrează la BNR, iar orice schimbare a titularului dreptului de proprietate se anunță.

Avem următoarele titluri de stat:

- > bonuri de tezaur;
- > certificate de trezorerie.

Titlurile de stat sunt purtătoare de dobânzi, negociabile și prezintă o lichiditate ridicată.

Titlurile de creanță negociabile sunt titluri emise pe termen scurt, negociabile pe o piață reglementată. Aici sunt cuprinse biletele de trezorerie, certificatele de depozit. Titlurile pieței interbancare sunt emise numai de către bănci și sunt negociabile doar pe piața interbancară. În această categorie sunt incluse:

- > biletele la ordin negociate (BON);
- > certificate interbancare cu dobânda plătită în avans (CIPA);
- > certificate interbancare cu dobânda plătită în fine (CIFIN).

Titlurile pot fi cu venit fix sau venit variabil.

Titlurile cu venit fix sunt cele cu rată fixă a dobânzii: obligatiunile, certificatele de trezorerie, alte titluri cu dobândă fixă.

Titlurile cu venit variabil sunt actiunile care dau dreptul la dividende, valoarea acestora depinzând de profiturile realizate de emitent.

2 Contabilitatea operatiunilor cu titluri primite sau date în pensiune livrată

Operatiunile de pensiune reprezintă cesiuni de titluri în schimbul unor lichidități, cu condiția răscumpărării lor la scadență, la un pret stabilit contractual. Pensiunea de titluri poate fi simplă sau livrată.

Operatiunile de pensiune simplă reprezintă operatiuni de credit sau împrumut, garantate prin transferul temporar de proprietate asupra elementelor de activ cedate care nu fac obiectul unei livrări efective de titluri (efecte publice, valori mobiliare, titluri de creanță negociabile) sau de efecte de comerț indiferent că sunt sau nu livrate.

Operatiunile de pensiune simplă se contabilizează cu ajutorul conturilor din clasa 1 (pentru operatiuni interbancare), și a conturilor din clasa 2 (pentru operatiuni cu clientela).

Cedentul (banca care primește împrumutul), menține în activ elementele cedate și contabilizează în pasiv pretul cesiunii în contul „Valori date în pensiune”, reprezentând datorii față de cesionar.

Cesionarul (banca care acordă creditul), contabilizează aceiași sumă în activ în contul „Valori primite în pensiune” reprezentând creanțe față de cedent.

Cesionarul poate la rândul său să redea în pensiune titlurile primite în pensiune, caz în care, va înregistra în pasiv, în contul „Valori date în pensiune” suma încasată reprezentând datoria sa față de cesionar.

Pensiunea livrată presupune transmiterea efectivă a titlurilor de către cedent, cesionarul având posibilitatea ca în perioada de valabilitate a contractului să le redea în pensiune, să le împrumute sau să le vândă altor societăți.

Operatiunile de pensiune livrată se înregistrează în contabilitate, exclusiv cu ajutorul conturilor din clasa 3 „Operatiuni cu titluri și operatiuni diverse”, indiferent de calitatea contrapartidei (bancă sau clientelă).

Contabilitatea operatiunilor de pensiune livrată se face cu ajutorul contului 301 "Titluri primite sau date în pensiune livrată".

Acesta are două conturi sintetice de gradul n, care la rândul lor au conturi sintetice de gradul DI:

3011 „Titluri primite în pensiune livrată”

30111 „Titluri primite în pensiune livrată”

30117 „Creanțe atasate”

3012 „Titluri date în pensiune livrată”

30121 „Titluri date în pensiune livrată” 30127

„Datorii atasate”

Contul 3011 "Titluri primite în pensiune livrată", este un cont de activ, se debitează la acordarea creditului pe baza titlurilor primite în pensiune livrată și se creditează la rambursarea acestuia.

Soldul debitor reprezintă credite acordate pe baza titlurilor primite în pensiune livrată și nerambursate. Contul 3012 "Titluri date în pensiune livrată", este un cont de pasiv, se creditează la primirea împrumutului primit de la bănci pe baza titlurilor date în pensiune livrată, și se debitează la rambursarea acestuia. Soldul creditor reprezintă împrumuturile primite în baza titlurilor date în pensiune livrată și nerambursate.

Dobânda aferentă de încasat sau de plătit este urmărită cu ajutorul conturilor atasate 30117 "Creanțe atasate" și 30127 "Datorii atasate".

Exemple de înregistrări contabile:

1. Acordarea unui credit către un client printr-o operațiune de primire în pensie livrată:

30111	=	2511
"Titluri primite în pensie livrată"		„Conturi curente"

2. Acordarea unui credit către o altă bancă printr-o operațiune de primire în pensie livrată:

30111	=	111
"Titluri primite în pensie livrată"		"Cont curent la BNR"

3. împrumut primit de la altă bancă printr-o operațiune de dare în pensie livrată:

111	=	30121
"Cont curent la BNR"		"Titluri date în pensie livrată"

4. înregistrarea dobânzii de încasat:

30117	=	7031
"Creanțe atașate"		„Dobânzi de la titlurile primite în pensie livrată"

5. încasarea dobânzii la creditul acordat:

2511	=	30117
"Conturi curente"		"Creanțe atașate"

6. Rambursarea de către client a creditului acordat:

2511	=	30111
"Conturi curente"		"Titluri primite în pensie livrată"

7. Dobânzi calculate lunar neajunse la scadență:

6031	=	30127
„Dobânzi la titlurile date în pensie livrată"		„Datorii atașate"